

Bijzondere biodiversiteit in de Molenbeekvallei en de Bierbeekse valleien

Natuurpunt beheert al tientallen jaren een aantal prachtige stukjes natuur: de blauw- en soortenrijke graslanden en de bloemrijke moerassige rietruigen van het Zwarte Bos en de Bierbeekse Vallei, oude eikenbossen, bronbosjes, kalkrijke hooilanden en moerassen in het Koebos, natte hooilanden, bronbosjes en moerasspirearuigten in Weterbeek.

Gezien het internationaal belang van de zeldzame graslanden en de noodzaak om minimumarealen en oppervlaktes voor instandhouding te voorzien, liep het Life project 'Herstel Hagelandse Natuur' ook in de Bierbeekse Vallei.

Vele beken in het systeem van de Molenbeek worden gevoed door kalkrijk grondwater, zogenaamde 'kwel', dat op de valleiflanken en in het dal aan de oppervlakte komt. Dit bronwater zorgt voor een bijzondere flora en typische kwelwaterplanten.

Sinds Natuurpunt de natte graslanden regelmatig maait, is de soortenrijkdom spectaculair toegenomen. In de vroeger sterk verruigde vegetaties van brandnetels en riet ontstond ruimte voor dotterbloemen, moerasspirea, pinksterbloemen, koekoeksbloemen en diverse zeggesoorten.

De vallei is het leefgebied van talrijke vlinders en andere insecten. In de nattere stukken vinden amfibieën een geschikte voortplantingsplaats. In de bossen bloeien voorjaarsbloeiers en zijn torenvalk, buizerd, bosuil, sperwer en specht vaste broedvogels.

Typisch voor bronnen en uitdrendend kwelwater: de indrukwekkende reuzenpaardenstaart in Weterbeek. Foto Jules Robijns

- 1 Hazelworm voelt zich thuis in halfopen begroeiing met een vochthoudende bodem. Foto Paul Van Nuffel
- 2 Moerasspirea, Weterbeek: moerassige ruigtesoort met typisch geur: biotoop voor vogels en insecten. Foto Jules Robijns
- 3 Aardbeiganzerik aan de bosrand in Zwarte Bos. Foto Jules Robijns
- 4 Slanke sleutelbloem, Koebos. Topindicatorsoort voor soortenrijke natte graslanden, specifiek voor de streek. Foto Paul Van Nuffel
- 5 Vlozegge: unieke soort van blauwgrasland in Zwarte Bos: topindicatorsoort in prioritair Europees habitatgebied. Foto Griet Grootaers
- 6 Eenbes, Zwarte bos: in vochtig oud loofbos met zachte humus langs beken en kwelgebieden. Foto Jules Robijns
- 7 Addertong, een klein varentje in de soortenrijke vochtige graslanden: een topindicatorsoort. Foto Griet Grootaers

De Molenbeekvallei ten oosten van Leuven

Dottergrasland in het Koebos. Foto Paul Van Nuffel

De Molenbeekvallei ten oosten van Leuven

Net als in vele andere gemeenten stroomt ook ten oosten van Leuven een Molenbeek. Het brongebied van de Molenbeek ligt op de grens van Boutersem en Lubbeek. De vallei van de Molenbeek is samen met haar belangrijkste zijtak de Mollendaalbeek-Bierbeekse beek in haar geheel opgenomen in het Natura 2000 netwerk van Europees te beschermen natuur. Hier geldt de hoogste graad van bescherming en instandhouding.

*Brongebied Molenbeek met goudveil op de oever in het Koebos.
Foto Jules Robijns*

Deze beken zijn de dragers van het landschap en vormen blauwgroene aders die zuurstof brengen in de gemeente. De open ruimte rondom is relatief goed bewaard maar staat wel onder druk. De Bierbeekse valleien vormen een groene tegenpool voor de oprukkende verstedelijking in Bierbeek zelf en vanuit de stad Leuven.

Het vormt m.a.w. een grote uitdaging voor Bierbeek om het Europees Natura 2000 gebied te bewaren, en de toenemende druk hierop van bebouwing, aanleg van infrastructuur en de omzetting van natuurgebied naar intensieve akkergebieden een halt toe te roepen. Een vallei is een samenhangend complex waar het geheel meer is dan individuele percelen. Op termijn moet deze natuurlijke structuur van Boutersem over Bierbeek tot Leuven zich ontwikkelen tot een groter aaneengesloten, halfnatuurlijk valleilandschap met rivierbegeleidende bossen en open, natte graslanden en moerassen.

*Bloemrijk hooiland met slanke sleutelbloem in Zwarte Bos.
Foto Jules Robijns*

Alleen zo kunnen deze beekvalleien zorgen voor waterberging bij piekneerslag en dus minder overstroming, en voor opslag en infiltratie van water, belangrijk in droogteperiodes. En alleen zo kunnen ze hun functies voor natuurontwikkeling, erfgoed en zachte recreatie blijven uitoefenen.

Natuurpunt heeft binnen deze Bierbeekse valleien een reeks natuurreservaten in uitbouw en hoopt die te kunnen versterken. Dat geldt voor **Zwarte Bos** bij de bron van de Mollendaalbeek met voor Vlaanderen zeer unieke, kalkrijke schrale blauwgraslanden. Door goed beheer zijn deze optimaal ontwikkeld en een voorbeeld van effectief Europees habitatgebied.

Stroomafwaarts zijn er percelen in beheer ter hoogte van de Beekstraat en de Ruisbroekstraat met natte schraalgraslanden, moerasspirearuigten en elzenbroekbossen in ontwikkeling. In het **Rottebos** (stroomafwaarts Wilderhof) heeft een vernatting gezorgd voor een mozaïek van elzenbroekbossen, riet-, moerasspirea- en zeggenruigten. Ook hier is sinds het beheer door Natuurpunt de natuur en de invulling van de Europese habitats sterk verbeterd.

In de vallei van de Molenbeek ligt op de grens van Lovenjoel en Pellenberg het door Natuurpunt beheerde reservaat **Koebos-Langebos**. Ook dit is een parel met mooie habitats in een goede staat van instandhouding, bestaande uit natte kalkrijke en soortenrijke schraalgraslanden, mooie elzenbroekbossen en eikenbossen.

*Rottebos: waterrijk gebied met moerasvegetatie fungeert als spons.
Foto Jules Robijns*

Stroomafwaarts het Koebos, in het **Park Salve Mater**, zijn een reeks hooilanden en een deel van het park met bijzondere dendrologische verzameling in beheer bij Natuurpunt. Verderop heeft de vallei ook een groot natuurbelang, zeker in de omgeving van het Daelhemhof waar Natuurpunt een reservaat probeert uit te bouwen.

Het natuurreservaat **Weterbeek** herbergt prachtige dottergraslanden en broekbossen langs de gelijknamige beek die ook tot het hydrografisch bekken van de Molenbeek behoort.

Weterbeek: moerasbos met dotterbloem. Foto Jules Robijns

